



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 20/2023
20.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, др Илије Зиндовића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Дејан Живановић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, ради накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2145/22 од 08.09.2022. године, у седници одржаној 20.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2145/22 од 08.09.2022. године у ставу другом, трећем и делу става шестог изреке који се односи на тужиоца, тако што се **ОДБИЈАЈУ** као неосноване жалбе тужених, **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 5366/21 од 17.11.2021. године у ставу другом, трећем, четвртном, петом и осмом изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2145/22 од 08.09.2022. године, става четвртог и седмог изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2145/22 од 08.09.2022. године, става четвртог и седмог изреке.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова поступка по ревизији исплате 187.148,74 динара, у року од 8 дана од достављања преписа пресуде, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 5366/21 од 17.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности Првог основног суда у Београду за поступање у овом поступку. Ставом другим изреке, обавезан је тужени „Железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу исплати накнаду трошкова исхране у току рада за период од 01.01.2014. године до 31.07.2015. године, са каматом. Ставом трећим

изреке, обавезан је тужени АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да тужиоцу исплати накнаду трошкова исхране у току рада за период од 01.08.2015. године до 31.12.2017. године, са каматом. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени „Железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу исплати накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.01.2014. године до 31.07.2015. године, са каматом. Ставом петим изреке, обавезан је тужени АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да тужиоцу исплати накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.08.2015. године до 31.12.2017. године, са каматом. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у преосталом делу којим је тражио да се обавезе тужени АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да солидарно са туженим „Железнице Србије“ АД Београд тужиоцу исплати накнаду трошкова исхране у току рада за период од јануара 2014. године закључно са јулом 2015. године, са каматом. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени „Железнице Србије“ АД Београд да солидарно са туженим АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд тужиоцу исплати накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од јануара 2014. године закључно са јулом 2015. године, са каматом. Ставом осмим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 156.825,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2145/22 од 08.09.2022. године, ставом првим изреке, одбачена је жалба туженог „Инфраструктура железнице Србије“ Београд изјављена против одлуке садржане у ставу трећем, петом, шестом и седмом изреке првостепене пресуде. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу другом и четвртм изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени „Железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу накнади трошкове исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.01.2014. године до 31.07.2015. године, са затезном каматом. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем и петом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу накнади трошкове исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.08.2015. године до 31.12.2017. године, са затезном каматом. Ставом четвртим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу шестом и седмом изреке. Ставом петим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог „Инфраструктура Железнице Србије“ АД Београд и потврђено решење садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде. Ставом шестим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу осмом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиоца да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 156.825,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате и одбијен захтев тужених за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом седмим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против одлуке садржане у ставу другом, трећем, четвртм, шестом и седмом изреке правноснажне пресуде донете у другом степену ревизију је благовремено изјавио тужилац због погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбе члана 403. и 404. ЗПП.

Одлучујући о изјављеној ревизији у односу на преиначени део, на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ АД Београд на радном месту "...". Анекс уговора о раду тужилац је 28.08.2015. године закључио са туженим „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, као послодавцем следбеником туженог „Железнице Србије“ АД Београд, чијом статусном променом су, поред постојећег друштва, формирана још три акционарска друштва, међу којима и тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд. Износи досуђени ожалбеном пресудом представљају месечне износе накнаде за исхрану у току рада у висини од 25% просечне месечне нето зараде по запосленом у привреди Републике, према последњем објављеном податку Републичког органа задуженог за статистику и регреса за коришћење годишњег одмора у висини просечне месечне нето зараде по запосленом у привреди Републике, према последњем објављеном податку Републичког органа задуженог за статистику, а чију је висину провстепени суд утврдио на основу налаза и мишљења судског вештака који је обрачун утужених накнада трошкова извршио према Колективном уговору послодавца објављеном у „Службеном гласнику РС“, бр. 37/95... 7/00.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 104. став 1, 105. став 1. и 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима, члана 171. став 1. Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник Републике Србије“, број 37/95 ... 7/00) и члана 57. став 1. и 2. Колективног уговора за „Железнице Србије“ АД Београд („Службени гласник Железнице Србије“, број 4/15) обавезао сваког туженог на исплату спорних потраживања насталих у периоду када је тужилац био у радном односу код њега ("Железнице Србије" а.д. Београд за период закључно са јулом 2015. године, а АД "Инфраструктура железнице Србије" Београд за период од августа 2015. године). По становишту тог суда, наведеним законским одредбама тужиоцу је признато право на тражене накнаде које Анексом колективног уговора ЈП „Железнице Србије“ од 08.08.2006. године и Колективним уговором за ЈП „Железнице Србије“ од 24.03.2015. године, који је у примени био од 01.02.2015. године, нису конкретизоване одређивањем параметара на основу којих се њихова висина може издвојити из вредности радног часа, нити су исте посебно исказиване у обрачунским листама зараде тужиоца. Због тога је и обавезао тужене на њихову исплату у висини утврђеној вештачењем, коришћењем критеријума из последњег колективног уговора по којем је тужени ове накнаде обрачунавао и исплаћивао запосленима. Тужбени захтев којим је тражено да се тужени АД "Инфраструктура Железнице Србије" Београд (у даљем тексту: друштво стицалац) обавезе на солидарну исплату утужених потраживања насталих пре статусне промене тужене "Железнице Србије" АД (у даљем тексту: друштво преносилац) и његовог оснивања суд је одбио са образложењем да је у складу са Протоколом од 24.06.2016. године обавеза исплате ових накнада само обавеза друштва преносиоца.

Другостепени суд је, одлучујући о жалбама странака, одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду у делу којим је одбијен тужбени захтев, а усвојио је жалбе тужених и преиначио побијану пресуду у делу којим је захтев тужиоца усвојен. По становишту тог суда, сагласно члану 118. став 1. тачка 4. Закона о раду тужилац накнаду спорних трошкова остварује у складу са општим актом, уговором о раду, односно као део основне зараде. Када је у општем акту утврђено да се у цену радног часа урачунава и вредност по основу регреса и додатка за исхрану у току рада, тада запослени не може посебно остваривати накнаду ових трошкова, јер је то право остварио кроз вредност обрачунатих и исплаћених часова рада. Без утицаја су околности да се не може утврдити обим у којем ове накнаде учествују у обрачунској вредности радног часа и да њихова висина није посебно исказивана у обрачунским листама зараде за тужиоца.

По становишту Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је одлучио да преиначи првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05) које се примењују од 01.01.2006. године, поред осталог, предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ти трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором друштва преносиоца од 24.03.2015. годин, који је наставило да примењује и друштво стицалац предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност $\frac{1}{12}$ регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени нису доставили одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на исплату ових накнада. Не може се прихватити став да су запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени нису изјаснили о њиховој висини, нити су спорне накнаде номинално исказали у платним листама тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду.

Сходно изложеном, може се закључити да су тужени у погледу исплате наведених накнада законске одредбе примењивали на штету тужиоца. Пошто колективни уговор који се примењивао у спорном периоду не садржи конкретну регулативу која утврђује висину тражених накнада, тужилац може потраживати њихову исплату у нето износима према параметрима из ранијег колективног уговора. У овом случају тужилац је то и учинио тако што је тужбени захтев поставио у висини износа накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора,

утврђених налазом и мишљењем судског вештака, применом тих параметара и такав тужбени захтев је основан.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу првом изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Међутим, одлучујући о изјављеној ревизији тужиоца на потврђујући део побијане пресуде и одлуку о трошковима поступка по жалби, садржану у ставу седмом изреке побијане пресуде, на основу члана 404. став 2. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... 10/23), Врховни суд је оценио да нема места одлучивању о ревизији као изузетно дозвољеној на основу те одредбе, става 1. тог члана, с обзиром да не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса, правних питања у интересу равноправности грађана, уједначавањем судске праксе или новим тумачењем права.

Предмет тражене правне заштите о коме је одлучено овим делом побијане пресуде је исплата на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, као солидарне обавезе туженог - друштва стицаоца у односу на новчано потраживање настало пре његовог оснивања (период јануар 2014. – јул 2015. године). Одлуке нижестепених судова којима је одбијен тужбени захтев за исплату наведених накнада у складу су са правним схватањем израженим кроз одлуке Врховног суда у којима је одлучивано о истоветним захтевима тужилаца. Околност да је тужено друштво стицалац преузело тужиоца и са њим закључило анекс уговора о раду не значи да је на тај начин преузело и све обавезе ранијег послодавца - друштва преносиоца по основу радног односа насталог пре статусне промене. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе да се тужилац задржи у радном односу, у складу са члановима 147-151 Закона о раду. Међутим, тим законским одредбама није изричито прописано да се на тај начин преузимају и обавезе послодавца претходника према запосленима из њиховог радног односа, а Протоколом од 24.06.2016. године који су прихватили сви учесници статусне промене Привредног друштва "Железнице Србије" а.д. Београд потраживања по предметним основима пренета су у почетно стање биланса "Железнице Србије" а.д. Београд, након издвајања на дан 09.08.2015. године. Сагласно наведеном, Врховни суд налази да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној, у овом делу, јер не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба уједначавања судске праксе или новог тумачење права. Из наведених разлога, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у овом делу, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Наиме, одредбом члана 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради исплате новчане накнаде поднета је 14.02.2017. године, а вредност предмета спора је 652.437,22 динара.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинскоправном спору, који се односи на новчано потраживање, у коме побијана вредност предмета спора не прелази динарску противвредност од 40.000 евра, то је Врховни суд, применом члана 403. став 3. ЗПП, утврдио да је ревизија тужиоца у овом делу недозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

С обзиром на успех тужиоца у ревизијском поступку, тужени су обавезани на основу члана 153. и 154. а у вези члана 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП, да солидарно исплате тужиоцу одређене и тражене трошкове поступка по ревизији, и то: на име састава ревизије 18.000,00 динара применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године) и на име судске таксе на ревизију 71.648,74 динара и таксе на одлуку по ревизији 97.500,00 динара, према важећој ТТ.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић